

TORONTÁI

ELOFIZETESI ARAK:

Égész évre	120 dinár
Felévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy órára	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Obiljeva (Zápolya) utca 1. Telefonszám 23

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELELVÉL

Veliki Beeskerek, 1921.

I. évfolyam, 264. szám.

Kedd, november 23.

A képkiallítás

rendezése alkalmából örömmel és büszkén köszöntjük a művészeket, akik tehetségük legjavát gyűjtötték egybe, hogy egy újabb kulturténnyel hozzájáruljanak városunk oly nagyon elhanyagolt művészeti fejlődéséhez. És ugyan az a meleg elismerés jár ki mindazoknak, akik a képkiallítás létrehozásánál lelkes tettel, fáradságot nem ismerő buzgalommal és a közöny száz akadályán keresztül is közreműködtek. Mert valljuk be nyíltan: ez a város lakosainak minden elismerést érdemlő kulturnívója mellett is, a művészetek megnyilatkozását sokszor érthetetlen közönnyel kísérik, ez a város eddig a muzsák részére sohasem jelentett igazi otthont, ide a művészet sohasem tévedt azért, hogy meleg fényekre s ami ennél is több: meleg, megértő lelkekre akadjon. Sok-sok művészi törekvés forró szárnyalása során itt nem egyszer a részvétlenség kemény kőfalába ütközött és tépett szárnyával menekült innen tovább melegebb éghajlat felé.

Hisszük és reméljük, hogy a mi polgáraink ezuttal átérzik a képkiallítás tényében rejlő kulturális jelentőséget, hogy a lokálpatriotizmus eléggé fel nem beszélhető büszke érzésével vesznek tudomást arról, hogy közöttünk igazi, ihletes művészek élnek, akik a szívnek és az agynak harmonikus munkájával a szépség kultuszát üzik, vele a szépség oltárát díszítik és tudásuk és tehetségük koszorújával mindannyiunk kiesiny. vidéki életét teszik szebbé, derüebbé. Ezekkel a kiválasztottakkal szemben azonban kötelességeink is vannak, mert nekünk kell megteremtünk azokat a lehetőségeket, amelyek mellett a tehetség és a művészi ambíció teljes virágzást érhet el, istápolnunk, szeretnünk, támogatnunk kell minden értünk való, bennünket nemesítő, a mi büszkeségünkre szolgáló művészi törekvést.

Valamely város szellemi értékét az erkölcsi és anyagi támogatás adja meg, amellyel a város lakossága a szellemnek s a művészetnek minden megnyilatkozása felé fordul. Aki részvétlenséggel halad el a művészet szívéhez és szellemhez szóló hívása mellett, ellensége a szépség kultuszában találkozó közösségnek, a társadalom együttműködést célzó becsületére törekvésnek és nem utolsó

sorban ellensége önmagának, mert megfosztja magát attól a szent gyönyörtől, amit a hétköznapi küzdelemtől elfáradt léleknek csak a művészet derüje, a megihletett szívből kiszakadó tiszta tehetség tud nyújtani.

Ezért tartjuk egyenesen polgári kötelességnek, hogy a művészet most épült oltárát a szépség iránti meleg szeretettel, minden áldozatkészséggel, büszke öntudattal fölkeressük, hogy önmagunk megbecsülésével megbecsüljük ennek a városnak lelkéből

lelkedzett művészi kisarjadását, fiaink és idegenből jött, de nálunk otthont talált művész-polgáraink nemes, igazi elmélyedésre való, értékes alkotásait. A művészetnek életető eleme a közönység megértése, szeretetének termékeny melegsége, de ott, ahol a közöny fagyos légköre veszi körül, szegett szárnyal hull le abból a magasságból, ahová a tehetség víziója fölragadta. Nyújtunk a művészetnek e városban derűs, napfényes, szárnyalásra készítő otthont. (b. l.)

Változatlan a politikai helyzet.

Pasity szabadkezet kapott pártjától a politikai béke helyreállítására.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 21.

A tegnapi és mai nap folyamán nem voltak hivatalos tárgyalások a radikális- és demokrata-klubok között.

Mindkét kormánypárti klubban saját belső ügyekről és a koalíciós kormány jövő munkájáról folytak megbeszélések.

Pasity miniszterelnök ma folytatta a tanácskozássokat a helyzetről a radikális miniszterekkel és Sztanojevit Acóval, a radikális-klub elnökével.

Ahogy a radikális körökben beszéltek a radikális miniszterek is, úgy mint a radikális-klub maga, teljes szabadságot adtak Pasitynak, hogy maga válassza ki munkatársait az új kormányba.

Bár Pasity terveiről még a kormány tagjai előtt, de még párthívei

előtt sem nyilatkozott, mégis úgy hiszik, hogy Pasity már a következő hét folyamán összefogja állítani az új radikális miniszterek listáját.

A radikális körökben még azt is állítják, hogy Pasity csak a demokrata-párt által történő miniszterjelöltek kiválasztása után fogja közzélni a radikális miniszterek névsorát.

Újdonságnak vehető a radikális körökből eredő azon hír is, hogy Pasity a külügyi tárcát át fogja adni más valakinek, állítólag dr. Spalajkovity Miloradnak, aki külföldön is hosszabb ideig volt már diplomata, míg ő csak a miniszterelnökséget tartja meg.

Ezen verzióval kapcsolatban hozták össze dr. Spalajkovity tegnapi hosszabb látogatását is Pasitynál.

Ujabb két letartóztatás a régens elleni merénylet ügyében.

A szabadon levő kommunisták leleményes módon és állandóan érintkeztek elzárt társaikkal.

— A „Torontái” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 21.

A régens elleni merénylet ügyének nyomozásával megbízott vizsgálóbíró nemrégiben nyomára jutott, hogy a vizsgálati fogságban lévő volt kommunista képviselők különös módszerrel, írásbeli összeköttetést tartottak fenn a többi társaikkal, miáltal azok mindenről tájékozódást szerezhettek.

Novakovity Koszta és dr. Katzlenovity Trisa volt kommunista képviselőket tegnap letartóztatta a pozserováci rendőrség, miután megállapítást nyert, hogy ezek oly

könyveket juttattak az elzártaknak, amelyekben bizonyos betűk áthúzásával egész leveleket közöltek így velők.

Azonfelül a rendőrség kezére több kompromittáló levél is jutott, amelyeket hírhedt kommunista agitátorok írtak Novakovitynak, értesítve őt akciójuk eredményéről.

Ezen újabb letartóztatás azonban semmiképpen sem fogja befolyásolni a vizsgálat gyors befejezését, miután a vádirat már teljesen elkészült és azt holnap már átadják a törvényszéknek.

A demokrata-párt megbeszélése a helyzetről és a párt további politikájáról.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 21.

A demokrata képviselő-klub tegnap délután ülést tartott és folytatta a politikai helyzet tisztázódása feletti vitát.

A klub, miután megállapította, hogy a koalíció kérdését mihamarabb rendezni kell, vita alá vette a demokrata minisztereknek az új kormányban leendő jövő munkáját.

Leghosszabb ideig foglalkoztak az állam egysége körül kifejtendő politikával.

A klub, hogy megvalósíthassa, a nemrég tartott pártkongresszus határozatait, a ma délelőtti ülésen megtárgyalta a pénzügyi terén következő jövő politikát is.

A csehországi német katonaszökevények sorsa

— A „Torontái” tudósítójának távirata

Prága, nov. 21.

A Tribuna jelentése szerint kilencezer németnyelvű cseh állampolgár a mozgósítás elől német területre szökött. Ha a szökevények Csehországba visszatérnek, letartóztatják őket. A kormány azonban valószínűleg általános amnesztiát fog adni s így megbüntetésükre nem kerül sor.

A magyar kormányválság befejezés előtt.

— A „Torontái” tudósítójától. —

Budapest, nov. 21.

Bethlen tegnap estére már az összes pártokban előterjesztette programját, mely számos javítást tartalmaz a jelenlegi közállapotok konszolidálásának. Az új program teljesen a trianoni béke alapján áll.

Egyházi hangverseny Draskovity szobra javára.

Beograd, nov. 21.

A Draskovity Milorad volt belügyminiszter emléksobrának létesítésére megalakult bizottság elhatározta, hogy a miniszter szobrának javára egy nagyarányú egyházi koncertet rendez januárban Beogradban.

Ujra felemelték a liszt és a kenyér árát.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, nov. 25.

Nemrégiben beszámoltunk arról a lehetetlen helyzetről, hogy a liszt eltűnt az üzletekből. Ugyanis míg a buza ára, melyet még a mai napig sem maximáltak, vigan megy csaknem napról-napra felfelé s már szerencsésen elérte az ezerháromszáz koronát is, addig a liszt nem tudott vele lépést tartani, mert annak maximális ára ugyanakkora volt, mint mikor ezer koronás buzát árultak a piacon. Mit tesz ilyenkor az a kereskedő, aki nem akar ráfizetni? Azt mondja egyszerűen a vevőjének, hogy nincs lisztje. Ezt mondták a beeskereki kereskedők is. Hiába volt a vevőnek minden erőszakossága és minden bizelése, a kereskedő egyszerűen nem adta el lisztjét. Persze suttymóban mégis csak eladogattak a lisztkészletükből, de kizárólag jó ismerősöknek, akikről tudták, hogy nem tesznek feljelentést és csakis maximális áron felül.

Maguk a kereskedők, malmosok és pékek számtalanszor kérték a liszt- és kenyérárak felemelését vagy a buza maximálását, a válasz azonban mindig elutasító volt. A napokban végre meghallgatásra került panaszuk és a maximáló bizottság belátva a helyzet tarthatatlanságát, a kereskedők, malmosok és pékek kívánságának jogosságát, felülvizsgálás alá vette kérvényüket. A bizottság, mint az előrelátható volt, úgy döntött, hogy a liszt- és kenyérárakat felemeli. Tehát a helyett, hogy a buza árát maximálták volna és ezzel a további áremelkedésnek gátat vetettek volna, újra felemelték a liszt és kenyér árát. A gabonapiacra pedig ezalatt vigan száll a magasba a buza ára és két hét múlva ismét jelenthetjük: Beeskerek — liszt nélkül.

Az új lisztárak egyébként a következők:

Nullás liszt kilogrammja 4 dinár 50 para, főzöliszt 4 dinár 25 para, kenyérliszt 4 dinár, korpa 1 dinár 50 para. Fehér kenyér kilója 4 dinár, barna kenyér 3 dinár 75 para.

A burgonya árát is felemelték és pedig:

Egy kilogramm burgonya 1 dinár 50 para, aprója 1 dinár.

Az alma új maximális ára így alakult:

Egy kilogramm alma kicsinyben 3 dinár 50 para, nagyban 3 dinár.

Az új maximális árak már életbe is léptek. Ninesen bennök nagy köszönet.

A földműves-párt ülése.

Beograd, nov. 27.

Lázity Vojisláv, a földműves-párt elnöke ma levélben meghívta klubjának tagjait, jöjjenek Beogradba, hogy a szkupstina-ülések megkezdése előtt előzetesen megvitassák a parlament elé kerülő törvényjavaslataikat.

A leszerelési konferencia az összeveszés konferenciája.

Sulyos konfliktus a francia miniszterelnök és az olasz kiküldött között.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Paris, nov. 27.

Briand francia miniszterelnök tegnap délből hajóra szállt, hogy visszautazzék Párisba.

London, nov. 27.

Washingtonból jelentik, hogy Harding elnök azt reméli, hogy a jelenlegi konferenciát további időszaki értekezletek fogják követni, amelyeken az egyes nemzetek megbeszélhetik majd a nemzetközi jelentőségű kérdéseket. Ebben az ügyben Harding már folytatott véleménycserét az egyes kormányok megbízottjaival s a külföldi delegációk nagyobb része biztosította az elnököt, hogy ilyen értekezletek megtartása ellen nem foglalnának állást.

Washington, nov. 27.

Briand elutazása előtt egy tisztelőre tartott lakomán beszédet tartott, melyen hangsúlyozta, hogy Franciaország leszerelése a legnagyobb mértékben veszélyeztetné a világbékét, mert a jelenlegi demokráta német kormány megbuktatása után a német imperialisták ragadnák kezükbe a hatalmat. Franciaország győzli a háborút — mondotta Briand — Németországnak tehát nincs mit tartania a franciáktól, akik csak a jószándék első jelét várják tőlük.

Páris, nov. 27.

Az Echo de Paris részleteket közöl a washingtoni értekezletnek kedden délelőtt tartott üléséről, melynek tárgya a szárazföldi leszerelés kérdése volt Chanzer olasz megbízott hangoztatta, hogy az olasz kormány kívánsága, hogy helyreállítsa ellenségeivel szemben az egyetértést és őket békés szándékairól meggyőzze. Javasolta, hogy dolgozzanak ki egy általános tervet a katonai erők korlátozására. Mikor

A német kormány a monarkisták ellen.

Berlin, nov. 27.

A birodalmi kormány ma feloszlatta a monarkista szervezeteket. Aki ezentul monarkista agitációban részt vesz, azt pénzbírsággal büntetik.

Szabdlábra helyezték Rudnay Béla volt főkapitányt.

Pozsony, nov. 27.

A köztársaság elnökének rendeletére megszüntették az eljárást Rudnay Béla volt budapesti rendőrfőkapitány és Osztyás Imre tanító ismeretes hazaárulási pörében, melyről kiderült, hogy a vádnak semmi alapja ninesen és csupán politikai célokat szolgált. A két ártatlanul megrehült embert azonnal szabadon bocsátották.

Briand látta, hogy a küldöttségek nagy része csatlakozik az olasz állásponthoz, megkérdezte Chanzer, hogy kik azok az ellenségek, akik szerinte állandóan zavart okoznak. Az olasz követ hallgatott. Briand ekkor így folytatta:

— Önök tüntetnek hadseregük csökkentésével. Ha önök készek velünk szabályos formában garancia szerződéseket kötni, akkor hajlandók leszünk katonai haderőnket apasztani. Mi erre a válaszuk?

Senki sem mozdult. Briand erre így folytatta:

— Így is jó! Ha teljesen a magunk erejére vagyunk utalva, ne jöjjön velünk senki, aki nehézségeket támasszon, melyeket a magunk védelmére szükségesnek tartunk.

Ezután Chanzer felé fordulva, ezeket mondta Briand:

— Ti leszerelésről beszélték, nem ugyan békeszeretetről, hanem azért akartok leszerelni, mert hadseregetek bomlásnak indult. Leszerelések az olasz hadsereg erkölcsi szétzülésének a gyümölcse.

Briand szavainak óriási hatása volt. Ezután Briand az angolokhoz fordulva a következőket mondta:

— Ha nektek olyan sok dreadnoughtra van szükségtek a sardiniái halászat céljaira, akkor nekünk franciáknak ugyanannyi tengeralattjáró kell a tengeralatti növényzet kiirtására.

Paris, nov. 27.

Turinból jelentik, hogy ott néhány főiskolai hallgatót annyira felizgatott Briandnak lekicsinylő kijelentése, melyet az olasz hadseregről tett, hogy az egyetemi ifjuság egy része betört a francia konzulatus épületébe, összetörte a butorokat és bezúzta az ablakokat. A rendőrség szétszórtja a tüntetőket. A turini prefektust hanyagsága miatt felüggesztették.

Ausztria nem lesz kapzs a magyar pénzzel.

Wien, nov. 27.

Hivatalosan jelentik, hogy a nyugatmagyarországi egyes részeknek osztrák igazgatás alá vételével nincs tervbe véve a magyar bankjegyeknek osztrák pénzzel való átváltása, csak legfeljebb abban az esetben, ha az osztrák fizetési eszközökben hiány mutatkoznék. Ez esetben az átváltás a mindenkori napiárfolyam szerint fog megtörténni.

A németszövegű táviratokat ezentul csak latin betűkkel szabad irni.

Beograd, nov. 27.

A posta- és távirádmisztérium tegnap egy rendeletet adott ki, melyben elrendeli, hogy ezentul az az összes németnyelvű táviratok csakis latin betűkkel irandók.

HIREK

— Tallian Béla meghalt. Szegedről jelentik: Tallian Béla báró, valószínűs belső titkos tanácsos, az első Tisza-kormány volt földmívelési minisztere f. hó 24-én reggel 72 éves korában váratlanul meghalt Kiszomborban. Tallian Béla báró pályafutását Torontálvármegye közgazgatásánál kezdte, később alispánja lett a vármegyének és a vármegye közéletében az utolsó négy évtized alatt jelentős vezetőszerepet játszott.

Megadóztatják a reklámtáblákat. Szombaton pénzügyőrök járták be a várost és összeírták azon kereskedők és iparosok neveit, akiknek címtáblájukon a feliraton kívül képreklámok is vannak. Az ilyen cégtáblák után, nagyság szerint, adót fognak kiróni.

A fogyasztási adóhivatal helyiséget változtat. A fogyasztási adóhivatal eddig a rendőrség épületének utcai részén volt elhelyezve. Az adóhivatal a napokban helyiséget változtat. Új irodája a rendőrség udvarában, az esküdtszéki terem mellett lévő volt rokkant-egylet helyiségeben lesz. A fogyasztási adóhivatal régi irodáját üzlethelyiségnek alakítják át, a tisztviselők fogyasztási szövetkezetének részére, ahol a szövetkezet mézsárszékét nyit.

Vöröskereszt fiókegylet Muzslyán. Felsőmuzslya községben nagy érdeklődés mellett alakult meg a napokban az Országos Vöröskereszt Egylet fiókja. Elnök lett D. Bodó Mátyásné, titkár Gojkovity Szvetozár, pénztárnok Virág Elek. Választmányi tagok: D. Bodó Mátyás, Kren Edéné, Schmidt Mariska, Obori Mária, Mondesz Mihály, Kunszabó Etelka. Felügyelő-bizottság: Schmidt Gáspár, Hollósy Adorjáné, Kren Ede.

Elítelt széntolvajok. Tirity Miklós, Molnár András és Schneider Miklós napszamosok Bergenthal Dezső beeskereki szállítócégnél voltak alkalmazva. Bergenthal megbízást kapott a beeskereki Poljopriredna Banka vezetésétől, hogy a vasutállomásról egy vagon szenet szállítson a bank raktárába. A szállító cég Tirity Miklóst, Molnár Andrást és Schneider Miklóst bízta meg a munka elvégzésével, akik minden kocsi fuvarról elloptak néhány kilogramm szenet, úgy hogy amikor a vagon leszállították, három és félmétermázsza szén hiányzott. A szenet Hajdu Veronának adták el potomáron. A beeskereki törvényszék büntető tanácsa szombat délelőtt ítélkezett a napszamosok felett. Lopás bűntettében mindhárom bűnösnek mondotta ki és elítélte egy-egy hónapi fogházra. Hajdu Veronát orgazdaságért vonták felelősségre és elítélték tizenöt napi fogházra.

Aluminum és tűzálló főzőedények

kaphatók a

Gazdasági Részvénytársaság üvegesztályánál.

Stank
26-án
lyok
decem
Rigó
bolyár
hangz

Peri
Tilkov
és fele
tessél
törvé
volt, h
tek a
kov J
lesége
patvar
kévék
ták ok
gyalá-
vállor
festise
kovity
sértés
és szat
itélte.
fellebb

A S
R.-T.
(Srpsk
a beog
által
elfoga
külföl
tányos
Ugysz
közöl
árakra

a nyá
A magy
nak le

A Tor

A s
vörös
Strelin
letard
Cséhsz
veusz
egyik
válasz
manis
zottság
nág je
mozgá
hét ek
pártból
mes me
Ezek a
részi
setler
a komu
Kor
dumban
nagyob
szerite
Szóljon
vörös a

mondja
szolgál
helyein
lemű és

Sz
est

érkeztek
szinben
kalapok
diftin pá

Asz
Vel. Bees

— **Dr. Rigó Sándor és Ljubica Stanković hangversenyét, amelyet 26-án váratlanul közbejött akadályok miatt el kellett halasztani, december 10-én fogják megtartani. Rigó Sándor dr. ez idő alatt Zsombolyán, Kikindán és Novisadon fog hangversenyezni.**

Perpatvarból véres verekedés. Tilkovity Péter bókai községi irnok és felesége Tilkovity Mária tiszteressel vádoltan került a becskerekai törvényszék elé. A vád ellenük az volt, hogy ez év tavaszán összeveszték a velük egy házban lakó Sztankov Ljubomir bókai irnokkal és feleségével Sztankov Máriával. A perpatvar hevében nekitámadtak Sztankov Ljubomir és alaposan helybenhagyták őket. A bíróság a tegnapi tárgyaláson bűnösnek találta a két vádlottat és Tilkovity Pétert súlyos testisértés miatt három hónapi, Tilkovity Máriát pedig könnyű testisértés miatt tízenöt napi fogházra és százhatvan korona pénzbírságra ítélte. Mindkét elítélt az ítélet ellen fellebbezett.

A Szerb Szövetkezeti Bank R. T. Fiókja Veliki Becskerekén (Srpska Zadrúžna Banka), mint a beogradi pénzügyminisztérium által felhatalmazott pénzintézet, elfogad átutalásokat a bel- és külföld minden piacára a legjótányosabb feltételek mellett. Ugyiszintén valutabiztosítást eszközöl külföldre szállítandó árukra. Telefon 43., 47.

Kun Béla a nyáron Drezdában volt

A magyar vörös hadsereg intendánsának leleplezése a bolsevisták magyarországi panamáiról.

A Torontól wieni szerkesztőségétől.

Wien, nov. 26.

A somoru emlékezetű magyar vörös hadsereg egykori intendánsa, Strelinger Dezső, aki a magyar proletárdiktatura összeomlása után Csehszlovákiába menekült, a szlovenszói kommunista mozgalmak egyik vezére lett és mint ilyen, beválasztották a csehszlovák kommunista párt központi intéző bizottságába. Strelinger egész mostanáig jelentékeny szerepet játszott a mozgalom irányításában, de néhány hét előtt lemondott tisztségéről és a pártból kilépett. Kilépését terjedelmes memorandumban okolta meg. Ezek az emlékiratok hajmeresztő részleteket és eddig teljesen ismeretlen intimitásokat tartalmaznak a kommunista mozgalomról.

Korruptak a vezetők memorandumban Strelinger kifejti, hogy legnagyobbrészt erkölcsi okok kényszerítették őt a párt elhagyására. Szóljon azonban maga az észretért vörös apostol.

— A munkásmozgalomnak — mondja — mindig büszkeségére szolgált, hogy a szervezetek vezetőhelyein erkölcsös, fedhetetlen jellemű és tisztakezü emberek álltak.

Szövet és gyönyörű estélyi ruhák

érkeztek. Szvetter-garnitúrák minden színben állandóan raktáron vannak. Velourkalapok 500-600 K árkban, minden színben, duffin pán, plüsskalapok nagy választékban.

Aszlányi Juli női kalap és divatterme
Vel. Becskerek, Nemanjina (Jánóherceg) u. 7.

A kommunista-párt ezzel nem dicsekedhetik. Megállapítottam és újból ismétlem, hogy a hiszékeny és radikális jelszavak nagysága által előidézett tömeg tiszta és hogy a vezetőségben is akad néhány becsületes, tisztességes és erkölcsös egyén, a többi mind korrumpálva van.

— Ilyen dolgokat láttam már Magyarországon is a proletárrablom alatt. Kun Béla husz millió aranyrubelt hozott haza Moszkvából a magyar proletárdiktatura előkészítésére, amely pénzzel szabadon gazdálkodott. Munkatársai 20—60.000 korona fizetést kaptak, míg a képesített munkások havifizetése 800—1200 korona volt. Ezért volt kész Kun Béla két hónap alatt az ő millióival és ezért kellett új összegeket kérnie az orosz szovjet köztársaság wieni képviselőjétől. Kapott is újra pénzt. A proletár köztársaság leverése után a magyar kommunista-párt vezetői Wienbe szöktek, ahol magyszerűen éltek. Ezzel szemben a magyar munkás-emigránsok Wienben rá voltak szorulva könyörömlényekre és sokat nélkülöztek. A magyar haladó polgárság vezetői, Jászi Oszkár és Szende Pál rövid prágai tartózkodásuk alatt — vegeterianus konyhán étkeztek, míg a bolsevik macadorok a reakció győzelmét a legelőkelőbb és legdrágább wieni és prágai éttermekben ünnepelték meg.

A csehszlovák kommunista mozgalom feletti felügyelettel Moszkvából két kiszolgált népbiztost: Rákosit és Alpárit bízták meg. Alpári dicsekedve mondotta nekem egy alkalommal:

„A reichenbergi párt megalakítása nyolc millió cseh koronába került. Most azonban már nem adhatok nekik annyit, amennyit kérnek.”

— Ki és mikor fog elszámolni ezzel a pénzzel? — kérdeztem naivul.

— Illegális pénzeket nem kell elszámolni, — mondotta Alpári mester — az a fő, hogy megalakítottuk a német pártot és a cseheket fajt accompli elé állítottuk!

Akkor dolgozott a brünni ellenzék a szociáldemokrata-párt szétrobbantásán, felbuzdulva Rákosi és Alpári által.

— Nem nagy a munka, csak lassan és nehezen haladunk előre — jelentették Brünnből Dolozsal és Grimichova. Erre Brünnbe utazott Alpári és a helyzetjelentés azonnal megváltozott, mert az „illegális” pénzek kezelésével bízták meg Dolozsált és Grimichovat, akik a titkos alapot még ma is kezelik. Ez év januárjában Rákosi megjelent a Beranek-szállóban tartott pártgyűlésen és a szlovenszói végrehajtóbizottság titkárjától, Schiffeltől kérdezte: „Kell-e pénz?” Ugyanezt kérdezte Rákosi Kládnóban is a „Svoboda” szerkesztőségében és a párttitkárságon is.

— A kommunista internacionale májusi kongresszusa előtt a cseh kommunista mozgalomban ellenzéki szervezkedés indult meg, főleg Smeral óvatos politikája ellen. Ezt az ellenzéki mozgalmat őt tagu választmány vezette, amelynek vezérférfia Handlir Jaroslav, a famunkások titkára volt. Anyagilag Rákosi támogatta ezt a mozgalmat. Április 27-én lakásomon felkeresett Rákosi Alpárral, amikor váratlanul megjelent Handlir is. Minden hosszabb bevezetés nélkül pénzt kért egy agitációs füzet kiadásának

költségeire, amelyet majd ő maga fog megírni. Rákosi kérdezte, elég lesz-e 25.000 cseh korona? „Semmi esetre sem, szükségem van legalább 30.000 cseh koronára” válaszolta Handlir. A pénzt azonnal megkapta, a füzet azonban máig sem jelent meg.

— Ez az ember örökké pénzt kér — nevettek vendégeim Handlir távozása után, — de azért legalább megbízható.

— Friedrich, a brünni kommunista megbízott Moszkvából tizenhat nagy briliánst hozott magával. Kilenc közülök a decemberi események miatt lezárt kommunistáknak volt szánva, míg 7 követ a wieni kommunistáknak kellett volna kapniuk. A kommunista foglyoknak szánt kilenc követ Handlir vette át és talán máig „elrejtette” volna azokat, ha közben nem alakult volna meg a kommunista-párt, amely a kövek átadását sürgette. Két drágakő azonban mégis eltűnt nyom nélkül és senkinek sem jutott eszébe, hogy Handlirt felelősségre vonja. Amidőn a moszkvai kongresszuson Handlir minden várakozás ellenére Smerált védelembe vette, Alpári meg akarta magát bocsolni és felhívta a cseh delegációt, hogy kutasson a harmincezer cseh korona sorsa után, amit Handlirnak az említett propaganda füzetek költségeire kifizetett. De Handlir segített magán. Kijelentette, hogy az összeget illegális célokra fordította és kijelentése teljesen elegendő volt, amennyiben az illegális költségekről nem kell elszámolni.

— Berlinben a kommunista Lévi Pál vétett a pártfegyelem ellen. Nyíltan elítélte a márciusi esemé-

nyeket. Rákosi elutazott hozzá egy 125.000 márkáról szóló utalvánnyal és az „áruló” Lévi félre állott.

— Alpári és Rákosi Prágában a legdrágább szállodákban laktak, naponta a Sramota-étteremben étkeztek a Wenzelsplatzon és csupán első osztályon utaztak. Sőt Rákosinak lakája is volt, ami nem tetszett Taussig kassai képviselőnek. Taussig ezt meg is mondta Rákosinak. Rákosi ma a III. internacionale végrehajtó bizottságának első titkára.

— Ez év május elsején a kongresszus előtt Drezdában találkoztam Kun Bélával és Pogánnyal. Mindketten a legjobb drezdai hotelben laktak és meghívtak engem és Handlirt, aki akkor még Smeral határozott ellenfele volt, hogy informáljuk őket a cseh kommunista mozgalom állapotáról. Kun Bélának Handlirrel folytatott beszélgetéséből említésre méltó az alábbi néhány mondat:

Kun: Smeral védi a centralistákat és ugy látszik, hogy ő is közülök való. A kongresszuson feltétlenül meg kell buknia.

Handlir: Mi feltétlenül elbuktatjuk, de az illegális-pártnak pénzre van szüksége, hogy dolgozhasson. Ha pénzünk volna, sok szép dolgot csinálhatnánk.

Kun: Mult héten kintaltunk öt millió cseh koronát. Ezt a pénzt csakis illegális munkára szabad felhasználni.

Ezeket a hihetetlenül piszkos dolgokat meséli el memorandumában a volt vörös vezér és ezután kijelenti, hogy lehetetlen számára többé a kommunistákkal együtt dolgozni.

A VELIKIBECKEREKI CUKORGYÁR
IGAZGATÓSÁGA, TISZTVISELŐI KARA és
MUNKASSÁGA mély megrendüléssel ad hirt
gyári intézőjének

RECHTS MIKSA

mérnök urnak

46. életévében és tevékenységének javában
történt hirtelen elhalálozásáról.

Az elhunyt gyárunkban 10 éven át kifejtett példás működésével összes munkatársai jóindulatát és tekintélyét vivta ki és mindannyiunk szívében megtisztelő emléke marad fenn.

A CUKORGYÁR R.-T.
IGAZGATÓSÁGA,
TISZTVISELŐI KARA
és MUNKASSÁGA.

BEOGRADI ÜGYVÉD**J. M. Ovidia**

Kralja Milana 9 szám, az udvarban.

Interveniál a hatóságoknál minden ügyben. Levelez magyarul, szerbül, németül, franciául és olaszul. ☎ Telefon 1548.

Eivállalok tisztításra

gallérokat és kézelőket olcsó áron, a kis mosódáktól tömegmunkát megfelelő árendmény mellett. Tiszta, szép fényes munka. Ha súlyt fektet finoman kidolgozott gallérra és kézelőre, küldje postán címre.

Humpl János gőzmosóda és vegytisztító
Zsombolja, Széchenyi-u. 620. sz.

Üzemnagyyobbitás folytán eladó

gőzgéptelep

mely áll: egy alig használt 84 indikált lóerejű, compound kondenzátoros Nicholson-fele gőzgépből; egy hozzávaló 40 □ tüzfelületű Cornwall rendszerű 10 légkörnyomásos gőzkazán; egy 9 □ fűtőfelületű gőztulhevitő.

2083

Üzembem megtekinthető:

SZÉKELY BERTALAN

gőzmalomtulajdonosnál ADA, Bácska.

Szrpszka Poljoprivredna Banka D. D.-nél kapható:

Mindennemű rafinált amerikai gépolaj, nyersolaj, azonkívül benzin, rafinált petróleum, kátránypapír, tüzelőfa, bodnárfa, szén, koesikenőcs (prima) 25 kg-os ládákbau, zsirszóda 128%, saját téglagyárában készült mindennemű téglá és fedőcserep. . . A téglagyár a szállításra a legkedvezőbb helyen van, mert a Béga mellett és a vasutállomás közelében fekszik.

394

MÉSZ ismét érkezett,
vagonokat az égetőből közvetlen szállítunk.

Műkölapok, csövek, vályuk, lépcsők raktáron.

Özv. Guttman Jakabné és Fiai Vel. Becskerek

1586

Tisztelt vevőimet ezennel értesitem, hogy

Alexandrova (Fő) u. 29. sz. alatti új üzlethelyiségembenmindennemű fűszer-, gyarmat- és rövidárucikkben teljesen felszerelve, az eladást kizárólag**nagyban ismét megkezdtem.**

Amidőn kérem, hogy b. megbízásaikkal továbbra is felkeresni sziveskedjenek, vagyok teljes tisztelettel

M. Jovanović, Vel. Becskerek

Telefon 202. ☎ Telefon 202.

2126

Gabonanagykereskedő cég

keres mielőbbi belépésre a gabona- és lisztszakmában teljesen jártas

tisztviselőt, továbbá **egy kezdőhiyatálnokot,**

kik mindketten a szerbhorvát, német és magyar nyelveket bírják. Ajánlatok „Szorgalom” jeligére a kiadóba

2120

Prágai sonka

és vegyes felvágottak a legfrissebb állapotban és legolcsóbb napiáron kaphatók hentesáru üzletemben.

Disznóvágást

házaknál és husfűtőhelyeknél jóállás mellett jutányos áron elvállalok. ☎

2112

Makay Ágoston hentes

Beogradska (Écskai) utca 5. sz.

Szlavóniai Szénkereskedelmi Társaság Kaufmann és Társai fiókja Veliki Becskerek.**SZÉN, KOKSZ**

Telefonszám 206. ☎ ☎ Sürgőnycim: Antracit.

Központ: Brod na Savi.
Fiókok: Beograd, Zagreb, Osijek, Novi Sad.